

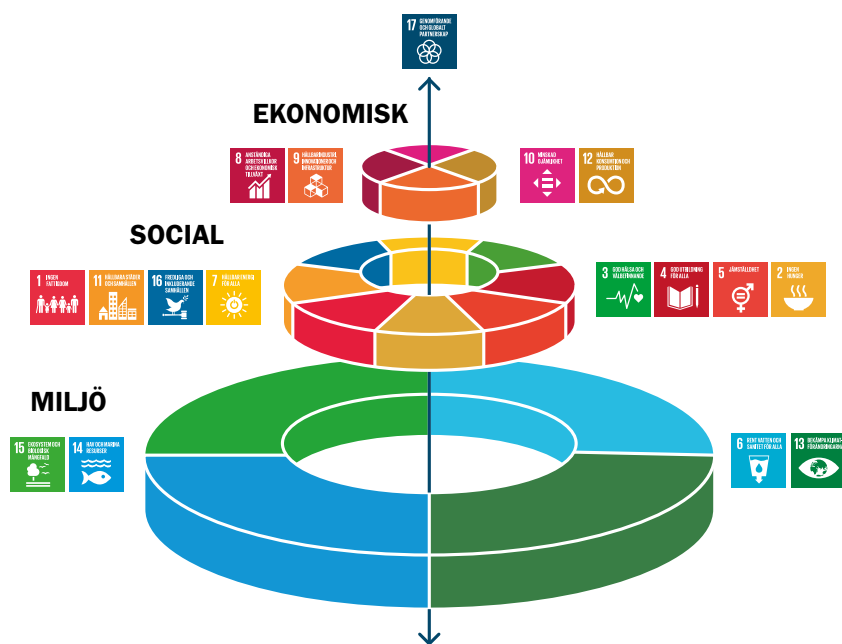

2024

HÅLLBARHETSREDOVISNING - ETT UTDRAG UR ÅRSREDOVISNINGEN

TORNBERGET FASTIGHETSFÖRVALTNINGS AB I HANINGE

Credit: Azote Images for Stockholm Resilience Centre

Hållbarhetsredovisning 2024

2

Affärsmodell

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge ägs och styrs av Haninge kommun. Det görs bland annat genom att kommunfullmäktige i Haninge utser Tornbergets styrelse. Därutöver beslutar kommunfullmäktige om såväl bolagsordning som allmänna ägardirektiv vilka fastställs vid en stämma.

Tornbergets verksamhet omfattar ägande och förvaltning av fastigheter för kommunalt ändamål. Tornberget ska bidra till en långsiktig hållbar utveckling vilken innebär såväl resurseffektivitet samt kvalitetseffektivitet.

Tornbergets lokalbestånd utgörs till två tredjedelar av skolor och förskolor, en femtedel utgörs av kultur- och idrottslokaler och en tiondedel utgörs av särskilda boenden.

Tornbergets verksamhetsledningssystem

Tornbergets verksamhetsledningssystem har till syfte att säkerställa att bolaget har en fungerande intern styrning och kontroll, god effektivitet och produktivitet i verksamheten, tillförlitlig finansiell rapportering samt följer interna och externa krav.

Tornberget arbetar utifrån ett FR2000-certifierat verksamhetsledningssystem för kvalitet, miljö och arbetsmiljö. Det säkerställer att vi arbetar strukturerat och målmedvetet för att förbättra verksamheten. Standarden är till stora delar likvärdig med ISO-standarderna 9001, 14001 och 45001. Certifieringen ställer tydliga krav på att vi kontinuerligt arbetar med förbättringar av verksamheten och att användningen

av bolagets resurser sker på ett bra sätt. Det ställs bland annat krav på riskanalys, relevanta och tydliga mål och uppföljning av målen.

Granskning av verksamhetsledningssystemet och alla dess delar sker två gånger per år genom intern och extern revision.

INTERN REVISION AV LEDNINGSSYSTEMET

Vid den årliga interna revisionen granskades tio olika processer och 19 personer intervjuades, varav sex externa. Där utöver har tre personer fått frågor för att möjliggöra uppföljning av avvikelser från föregående års revisioner. Alla avdelningar på Tornberget har varit delaktiga i revisionen.

Förutom att kontrollera att vi uppfyller de krav som standarden ställer, granskades kännedom om och efterlevnad av våra styrdokument. Ledningssystemet och fastighetssystemet granskades också då ledningen valt systemstödens funktionalitet och användarvänlighet som ett fokusområde för 2024-års internrevision. Samtliga intervjuade chefer och medarbetare fick frågor inom dessa områden. Alla intervjuade fick även frågor kopplat till arbetsmiljöområdet, ett område som bolaget lägger stor vikt vid. Stickprov och kontrollfrågor visar att det finns god kunskap såväl internt som externt inom arbetsmiljöområdet.

Alla fick även svara på om de har förslag på förbättringsområden eller om de hade något som de särskilt ville lyfta. Flera bra förbättringsförslag kom in, vilket visar på ett stort engagemang bland medarbetarna.

Internrevisionen resulterade i 5 mindre avvikelser, 26 förbättringsförslag och flera positiva iakttagelser. Revisionen visade att Tornberget väl uppfyller standardens krav.

3

Nedan är några av de positiva iakttagelser som lyftes vid internrevisionen:

- Ramavtalad leverantör upplever ett gott samarbete samt öppen och bra kommunikation med Tornberget.
- Tornberget är ett humant bolag som bryr sig om personalen.
- Tornberget är ett väldigt transparent bolag där alla medarbetare kommer åt information, även från ledningen.

Den externa revisorn ansåg att internrevisionen utförts på ett bra sätt och att *”Den uppvisade rapporten är fördömlig [...]”*

EXTERN REVISION AV LEDNINGSSYSTEMET

Under året granskades Tornberget under två dagar av en ackrediterad extern revisor från Qvalify AB. Revisorn träffade personer från bolagets alla avdelningar. Under revisionen gjorde revisorn ett besök på en av våra pågående byggarbetsplatser. Han kunde konstatera att upphandlingsformen samverkansentreprenad fungerar bra och väl fångar upp våra intressenters behov.

Revisorns bedömning var att bolagets *”Identifiering, bedömning och behandling av risker och möjligheter är fördömlig. Kvalitets- och miljörisker analyseras i olika skeden och fördelas ner på individnivå. Ledningen har en bra metod för att hantera risker och möjligheter inom kvalitet och miljö. Tornbergets utvecklade matriser, mål och aktiviteter ger ett gott stöd i utvecklingen av bolaget.”*

Revisorn uppmärksammade även bolagets toppbetyg i NKI, nöjd kundindex.

Revisionen resulterade i två mindre allvarliga avvikelser, tre förbättringsförslag och flera positiva iakttagelser. Avvikelserna är åtgärdade och stängda. Tornberget behåller sin Kvalitets- miljö- och arbetsmiljöcertifiering enligt FR2000.

Intressentanalys

Genom tät dialog med både ägare och hyresgäster får vi en bra bild av deras behov och förväntningar. Även den omfattande kundundersökning som genomförs vartannat år ger bolaget en bra bild av våra hyresgästers förväntningar. Årligen genomförs en strategisk dag där representanter från våra beställare deltar och bidrar till att ta fram Tornbergets strategiska plan inklusive transmissionskarta för önskat läge fem år framåt. De fokusområden som tas upp under dagen är medarbetare, hållbarhet och kundnytta. Som ett kommunalt bolag utgör Tornberget en viktig samhällsaktör och våra intressenter är förutom våra ägare, beställare och hyresgäster även samhället i stort. För att kunna ta det ansvaret sker samverkan och dialog med flera olika aktörer och en kontinuerlig omvärldsbevakning.

Den externa FR2000 revisorn bedömde att *"Intressentanalys och omvärldsbevakning analyseras väl"*. Analysen är central i Tornbergets arbete såväl vid målstyrning som vid risk- och möjlighetsanalyser.

Kvalitetsarbete

Tornberget har en kvalitetspolicy där det framgår att kvalitetsarbete innebär att kontinuerligt arbeta med förbättringar av verksamheten och användningen av resurser på bästa sätt. Det arbetet sker i årliga processer men också i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Exempel på årliga processer är Tornbergets årscykel för intern styrning och kontroll. Vid ledningens genomgång av verksamhetsledningssystemet görs en strategisk uppföljning och utvärdering av att systemet fungerar som avsett. Beträffande ledningens genomgång noterade den externa revisorn att *"Organisationen följer rutinen där samtliga standardkrav beaktas och protokollet är väl utformat och lätt att följa. Upplevs ha god effekt och hjälp för verksamheten."*

Exempel på det löpande kvalitetsarbetet är de förbättringsförslag som kommer in. Under 2024 kom det in 54 förbättringsförslag. De många förslagen visar på ett stort engagemang bland medarbetarna att driva utvecklingen och kvalitetsarbetet framåt. Alla förbättringsförslag hanteras och besvaras. Att inkomna avvikelser och förbättringsförslag tas omhand på ett bra sätt, följs upp på ledningsnivå. En stor del av de förbättringsförslag som kommer in förverkligas i någon grad. För föregående år förverkligades 91 %.

I kvalitetspolicyn framgår att ”Våra lokaler och tjänster skall vara av en kvalitet som uppfyller våra kunders och våra ägares krav, behov och förväntningar.” Det görs bland annat genom att ständigt förbättra och utveckla våra processer och vår kompetens. Genom väl inarbetade rutiner för dialog med både ägare och hyresgäster får vi en bra bild av deras behov och förväntningar.

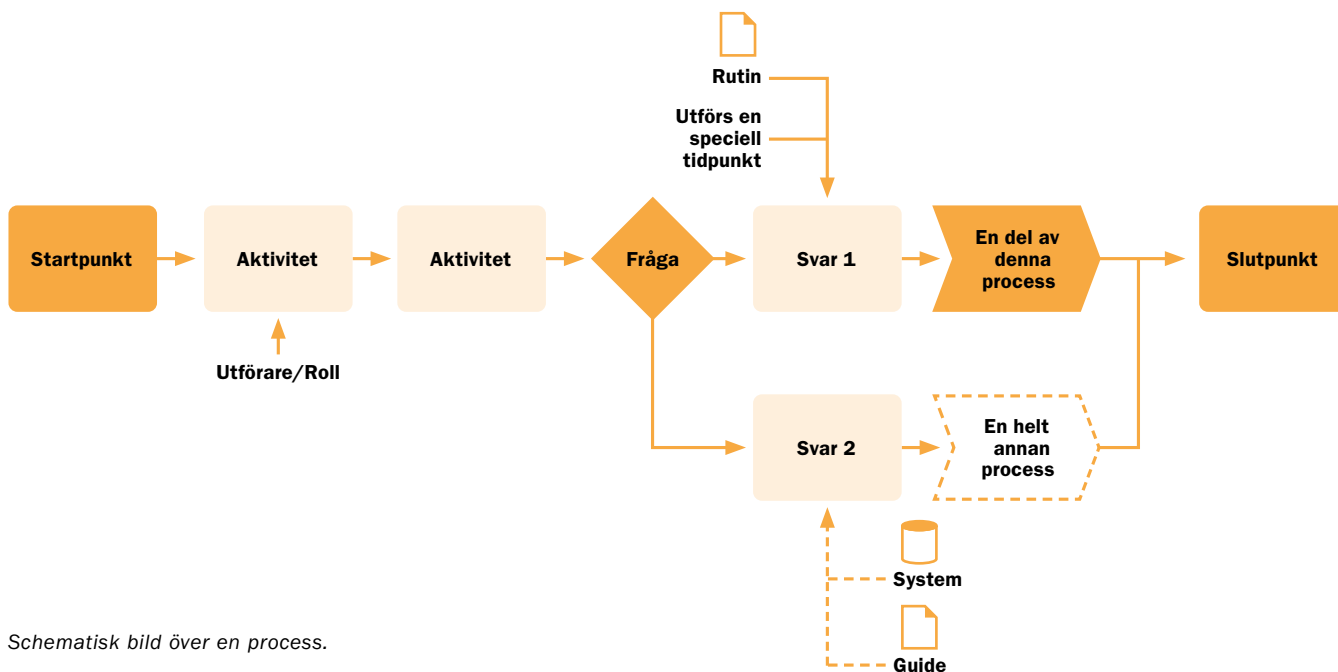
Vartannat år genomförs en större kundundersökning bland Tornbergets hyresgäster. Detta för att få en mätning på hur de upplever kvaliteten på bolagets tjänster och de kommunala verksamhetslokalerna. I årets mätning deltog 100 av Sveriges kommunala fastighetsorganisationer. Resultatet från undersökningen placerade Tornberget på första plats i landet. Bolaget arbetar aktivt med att analysera utfallet och ta fram en handlingsplan för att behålla topplaceringen. Att få högsta betyg i nöjdhetsindex (NKI) ser bolaget som ett kvitto på att det är en god kvalitetsstyrning av verksamheten.

PROCESSKARTLÄGGNING

Utveckling av bolagets processer är ett ständigt pågående arbete som under 2024 fått ett ökat fokus. Detta eftersom verksamheten är inne i en intensiv utvecklingsperiod. Väl definierade processer är en förutsättning för att styrningen av arbetssätt och utvecklingen av systemstöd ska möta de behov som finns. Tydliga processer innebär flera fördelar, bland annat att ledningssystemet blir mer användarvänligt och att ansvar, kritiska aktiviteter och kopplingar emellan processer tydliggörs.

Tornberget följer ett strukturerat arbetssätt för att kvalitetssäkra och driva processarbetet framåt, där arbetssätt, informationsflöden och systemstöd hänger tätt samman. Det hjälper oss att säkerställa att våra processer är effektiva och att vårt systemstöd är ändamålsenligt och ständigt förbättras.

5

Schematisk bild över en process.

Risk- och möjlighetsanalys

Som ett led i arbetet med intern styrning och kontroll genomförs risk- och möjlighetsanalyser. Styrelsen har identifierat ett antal risk- och möjlighetsaspekter som följs upp genom att antingen minska risken eller bevaka risken, men även att följa upp att bolaget tar vara på identifierade möjligheter samt fortsätter att arbeta med de områden där Tornberget redan är starka.

Några av de väsentligaste riskerna och exempel på tillhörande åtgärder listas nedan:

- Klimatets påverkan på fastigheterna p.g.a. klimatförändringar, t.ex. värme och översvämningsrisk.
Åtgärder: För att minska risken följer Tornberget kontinuerligt utvecklingen och åtgärder inom branschen. Klimatinventering är utförd och åtgärdsplan ska tas fram.
- Snabb digital utveckling ställer ständigt nya krav på IT-säkerhet.
Åtgärder: Tornbergets riktlinjer för IT-säkerhet, som kopplar till både koncerngemensamma delar samt egna verksamhetssystem. Informationssäkerhetsklassning av våra verksamhetssystem görs löpande.
- Utmanande kommunekonomi och färre investeringar riskerar att bolaget tappar kompetens.
Åtgärder: Kompetensförsörjningsplaner implementeras. Erbjud kommunen hjälp med byggprojektledning för att behålla kompetens.
- Osäker konjunktur påverkar kostnader som t.ex. räntor och el.
Åtgärder: Analysera effekter och föra dialog med kommunen om eventuellt behov av höjda hyresnivåer.

6

Några av de identifierade möjligheterna är:

- Upphandling av samverkansentreprenader skapar möjlighet till bättre affärer.
Åtgärder: Alltid överlägga om projekt lämpar sig för samverkan.
- Högt NKI visar att bolaget uppfyller sitt uppdrag och skapar förtroende.
Åtgärder: Kontinuerligt arbeta med att upprätthålla ett högt NKI genom att analysera och implementera åtgärder från senaste NKI-mätning.

Både riskerna och möjligheterna hanteras antingen som utvecklingspunkter i Tornbergets verksamhetsplan eller som punkter i internkontrollplanen. Ovan beskrivna åtgärder är exempel på sådana aktiviteter.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle. De 17 globala hållbarhetsmålen utgår från de tre dimensionerna av hållbarhet; miljömässig hållbarhet, social hållbarhet samt ekonomisk hållbarhet. Tornberget står bakom Agenda 2030 och alla 17 globala hållbarhetsmål. Varje år beslutar Tornbergets styrelse om övergripande målsättningar, varav en är att bolaget ska verka för ett långsiktigt hållbart samhälle. Målsättningen avser effektiv fastighetsförvaltning, god inomhusmiljö, ekologiskt- och socialt ansvarstagande samt ekonomisk effektivitet. Detta är helt i linje med Agenda 2030 och omställningen till ett hållbart samhälle.

Vårt arbete knyter an till de flesta av målen men vi fokuserar våra insatser till de åtta mål där vi har störst avtryck och möjlighet att påverka, vilka är inringade i bilden nedan.

Bilden visar de 17 globala målen. De inringade är de som Tornberget har störst påverkan på.

Miljömässig hållbarhet

Tornberget driver ett aktivt och systematiskt miljöarbete från strategisk koncernnivå ner till konkreta handlingsplaner och rutiner. Detta är i linje med Haninge kommuns strävan efter ett målinriktat miljöarbete. ”Kommunen ska ha en tydlig styrning mot ambitiösa miljömål. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.”

Under 2024 har Tornberget aktivt varit med och tagit fram ett nytt Klimat- och miljöprogram för Haninge kommunkoncern. Programmet definierar det långsiktiga och övergripande miljöarbetet i kommunen. Fem viktiga områden lyfts fram, dessa är: hållbar stadsutveckling, infrastruktur och naturresurser, goda livsmiljöer, klimatanpassning samt offentliga inköp.

I Tornbergets Klimat- och energistrategi är tre områden identifierade där bolaget har större möjlighet att göra skillnad. Dessa områden är:

- Hållbar stadsutveckling
- Hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp
- Fossilfria resor och transporter

Bolagets miljöaspekter är indelade utifrån de tre områdena ovan. Vid bedömning av de 20 olika miljöaspekterna som identifierats har hänsyn tagits till livscykelperspektivet. De fem betydande miljöaspekterna för Tornberget är:

- Energianvändningen i Tornbergets lokaler
- Materialval
- Avfall från byggverksamhet
- Resor och transporter
- Biologisk mångfald

Under året har vi gjort en översyn av bolagets miljöaspekter. Eftersom Tornberget 2023 tog över ansvaret för skötsel av mark på våra förvaltade objekt, har miljöaspekten Biologisk mångfald tillkommit. Beslut har tagits att ta fram en plan för hur bolaget ska bidra till biologisk mångfald. Bedömningsmodellen har under året anpassats efter EU:s krav på hållbarhetsredovisning (CSRD).

För att minska miljöpåverkan från dessa aspekter har tydliga mål tagits fram. Nedan är beskrivet en del av de åtgärder som genomförts under året inom de olika områdena.

HÅLLBAR STADSUTVECKLING

En av Tornbergets övergripande målsättningar är att verka för ett långsiktigt hållbart samhälle. I miljöpolicyen framgår att ”Tornberget ska bidra till en mer hållbar stadsutveckling”. Det gör vi bland annat genom ett resurseffektivt och miljömässigt bra byggande samt en miljöanpassad fastighetsförvaltning. I policyen framgår även att Tornberget ska ställa höga och tydliga miljökrav vid upphandling för att kunna göra miljömässigt bra val i bolagets hela verksamhet.

För att bidra till en hållbar stadsutveckling arbetar Tornberget med målmedveten energieffektivisering. Bolaget strävar också efter att bygga hållbart och projektera flexibla lokaler som kan användas mångsidigt av kommunens olika verksamheter.

Under 2024 har Tornberget sett över definitionen av ”Flexibel byggnad”. Det resulterade i ett dokument som bl.a. beskriver de tre principerna för anpassningsförmåga som beaktas vid nybyggnation:

1. *Mångsidighet* - fungera för olika funktioner/ändamål
2. *Konverterbarhet* - förändrade behov över tid utan att ändra stomme
3. *Utbyggbarhet* - förberett för ändrade behov, kunna öka/minska kapacitet, yta m.m.

Flexibilitet är inskrivet i vår projekteringsanvisning för byggnation och hänsyn till detta tas i varje nybyggnadsprojekt.

Under året har Tornberget i samarbete med Haninge kommun tagit fram en standardmodell för klassrum och LSS boenden. Standardmodeller sparar både tid och pengar genom en effektiviserad projektering. Det skapar även bättre förutsättningar för återbruk då byggdelar på olika fastigheter får samma mått.

I syfte att främja miljömässig hållbarhet i våra projekt ställer vi i upphandling tydliga miljökrav. Dessa ska arbetas in i de projektspecifika miljöplanerna. Den projektspecifika miljöplanen ska vara färdigställd inför startmötet och följs sedan löpande upp under projektets gång.

Energianvändningen i Tornbergets lokaler

Tornbergets strategier för att bidra till en hållbar stadsutveckling innebär bland annat att bolaget ska utveckla lokalbeståndet till att bli mer energieffektivt och långsiktigt klimatsmart. För lokalbeståndet finns både kortsiktiga och långsiktiga energimål som bolaget arbetar målmedvetet för att nå. Ett långsiktigt mål är att lokalbeståndets energianvändning ska minska med 20 % fram till år 2030 jämfört med år 2020.

Målområde	Målvärde	Resultatindikator 2024
År 2030 har energianvändningen i Tornbergets lokaler effektiviserats med 20 % jämfört med år 2020. ¹	Energianvändningen i Tornbergets lokaler ska minska med minst 8,0 % år 2024 jämfört med 2020.	Energianvändningen i Tornbergets lokaler minskade med 14,9 % år 2024 jämfört med 2020.

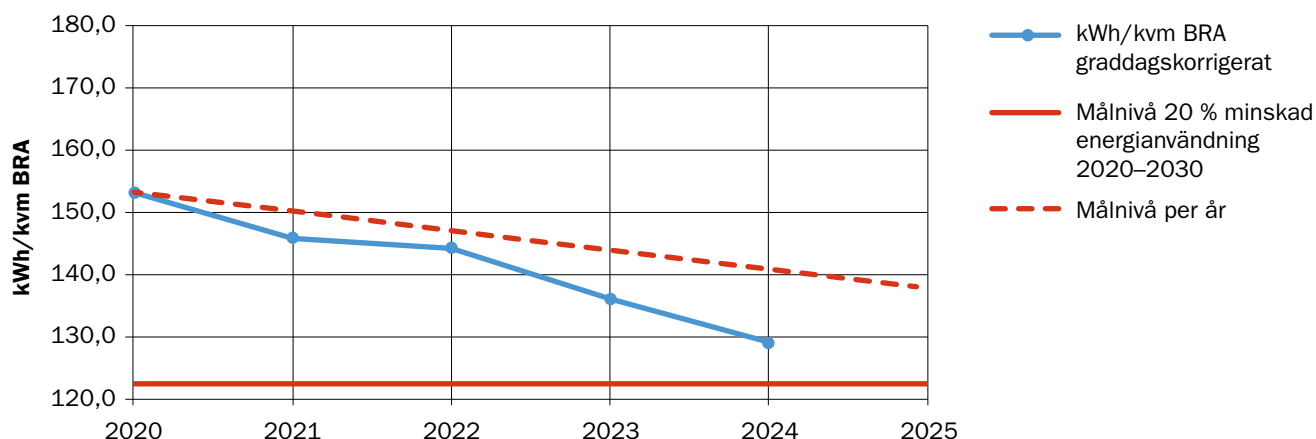
All nyproduktion ska projekteras för att nå en mycket hög energiprestanda, där energianvändningen är minst 30 % lägre än vad BBR kräver. För byggnader med en area över 2 000 kvm ska energianvändningen vara minst 40 % lägre än vad lagen kräver. För det befintliga beståndet finns energimål både för den löpande driften och för ombyggnation. Mål vid ombyggnation är att energianvändningen i snitt ska sänkas med 30 %. Vid varje ombyggnation görs en bedömning av vilka energieffektiviseringsåtgärder som är bäst lämpade utifrån rådande situation.

På senare år har tätare och mer energieffektiva nyproduktioner inneburit högre risk för övertemperaturer i lokalerna. För att minska risken för övertemperaturer genomförs numera klimatsimuleringar vid nybyggnadsprojekt för att kunna göra åtgärder som minskar risken i tidigt skede. Detta för att minska framtida behov av åtgärder, så som energikrävande kylning, och för att göra lokalerna mer långsiktigt hållbara.

9

Energianvändningen i de lokaler som Tornberget äger mäts årligen. Som jämförelsetal används kWh/m² och värdet graddagsjusteras så att värdet kan jämföras över åren oberoende av varierande väder. För att nå det långsiktiga målet var målvärdet för 2024 satt till 139,7 kWh/m². Energianvändningen för 2024 var 129,2 kWh/m², vilket är en minskning med 14,9 % jämfört med 2020, se figur nedan.

Energianvändning 2020–2024

Grafen visar energianvändningen under åren 2020–2024 och satta energimål.

¹ Från ”Mål för en hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp” i Tornbergets Klimat- och energistrategi 2018–2030.

Observera att i värdena i grafen ovan ingår även en del energi som används av verksamheten som hyr lokalen, så kallad verksamhetsel. Ett arbete pågår med att installera separata mätare, så att energianvändningen av fastighetsel respektive verksamhetsel kan tas fram.

All energi som Tornberget använder är fossilfri till 100 % och består av fossilfri fjärrvärme, pellets och grön el. Det finns beslut på att alla fastigheter ska ansluta till fjärrvärme där så är rimligt och praktiskt genomförbart.

Under år 2024 har arbetet med att förbättra styrsystem och energiuppföljningssystem fortsatt vilket gett bättre förutsättningar för driftoptimering. Diverse optimeringsmöjligheter som upptäckts via energiuppföljningssystemet har i styrsystemet gett upphov till så kallade energibovslarm som larmar och identifierar om liknande optimeringsmöjligheter uppstår på någon av Tornbergets fastigheter. Detta har redan resulterat i betydande energibesparingar för ett antal objekt och potentialen till ytterligare besparingar bedöms fortsatt god.

Sedan 2023 pågår ett pilotprojekt där värme- och ventilationssystemen på två skolor styrs av ett fastighetstekniskt AI-system. AI-systemets uppgift är att åstadkomma ett bra inomhusklimat till så låg energianvändning som möjligt. Projektets syfte är att testa om systemet skulle vara lämpligt för fler byggnader i Tornbergets fastighetsbestånd och projektet pågår i tre år. Vid projektets halvtidsavstämning konstaterades att energibesparingen så här långt är över förväntan, men att systemet måste bli bättre på att hantera dagar när det blir för varmt i lokalerna. Leverantören har tagit fram programuppdatering inför 2025 som förhoppningsvis förbättrar systemets hantering.

Vidare har arbetet med att byta ut gamla ventilationsaggregat och belysningsarmaturer fortgått och bland annat har totalt 16 aggregat bytts ut under året mot nya mer energieffektiva och driftsäkra. Dessa kommer bidra till ett bättre inomhusklimat och lägre energianvändning i många år framöver.

För att öka tillgången på förnybar energi har bolaget två solcellsanläggningar och fem byggnader med solfångare. Under 2024 producerade solcellsanläggningarna totalt 222 MWh el, vilket motsvarar ca 1 % av Tornbergets årliga elanvändning. En ny solcellsanläggning planeras för Kulturhuset och under hösten 2024 utfördes en förstudie för att utreda förutsättningarna för installation av solcellsanläggningar på två av Tornbergets äldreboenden. All nyproduktion projekteras för att möjliggöra framtida solcellsanläggningar.

EU-direktiven för energieffektivitet (EED) och byggnaders energiprestanda (EPBD) har reviderats och ska implementeras i svensk lag senast 11 oktober 2025 (EED) respektive 29 maj 2026 (EPBD). Tornberget följer myndigheternas arbete med implementationen och har påbörjat arbetet med att förbereda organisationen för de nya reglerna.

Minskad klimatpåverkan vid byggnation

Tornberget har en viktig roll när det gäller att bidra till att minska klimatpåverkan från Haninge kommuns egna byggande. Tornberget är medlem i Klimatarena Stockholm, en organisation där företag, offentliga aktörer och akademi samarbetar för att bygg- och fastighetssektorn i Stockholms län ska minska sitt klimatavtryck. Tornberget är med i arbetsgrupperna klimatberäkningar, cirkulär upphandling och återbruksmarknad. Vid nyproduktion ställer Tornberget de, i jämförelse med lagen, skärpta kraven på klimatdeklarationer som arbetsgruppen för klimatberäkningar tagit fram.

HÅLLBAR KONSUMTION OCH RESURSEFFEKTIVA KRETSLOPP

Tornberget är en upphandlande organisation, och som sådan är det av stor vikt att vi ställer tydliga krav i våra upphandlingar. Vi ställer bland annat miljökrav på material så att skadliga ämnen undviks i våra lokaler. Vi arbetar också för att skapa resurseffektiva kretslopp genom att skapa en mer cirkulär resurshantering. Fler exempel inom detta område framgår under respektive rubrik nedan.

Under året har vi fastställt rutiner för att anpassade hållbarhetskrav alltid ska ställas i våra upphandlingar. Miljöansvariga på Tornberget ska alltid medverka vid upphandling för att relevanta miljökrav ska ställas.

Materialval

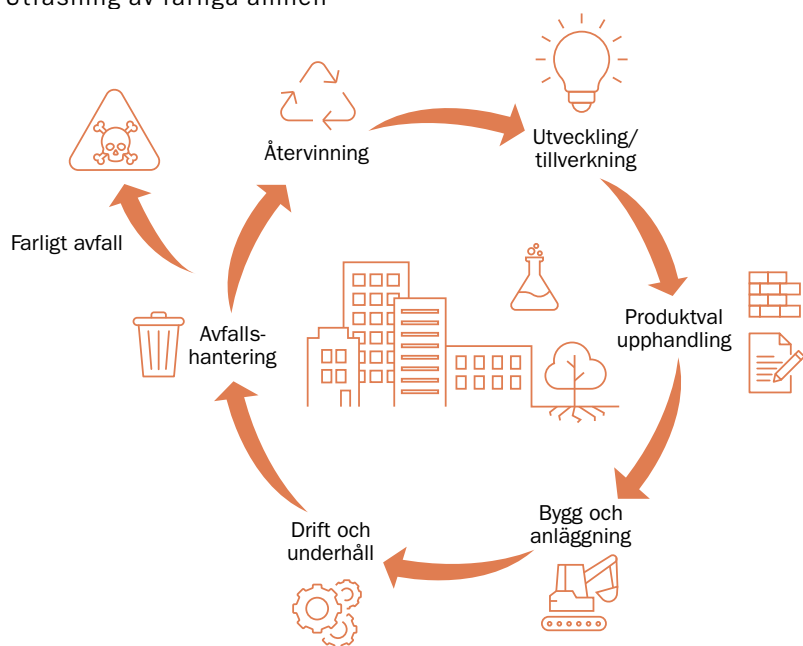
Det är viktigt att minska förekomsten av skadliga ämnen i samhället. I Tornbergets kemikalieplan tydliggörs vikten av detta samt aktiviteter för att bidra till en giftfri miljö. Bland annat ställer Tornberget tydliga kemikaliekrav vid upphandling. Målet är att få bort de mest skadliga ämnena, så kallade utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen, i all vår verksamhet.

Barn och unga är särskilt känsliga och extra viktiga att skydda från skadliga ämnen. Eftersom bolaget bygger många förskolor och skolor läggs mycket fokus på kemikaliefrågan. Som ett kommunalt bolag är Tornberget även en viktig samhällsaktör för utvecklingen mot en giftfri och god bebyggd miljö. Som ett led i det arbetet är Haninge kommun och Tornberget medlem i Byggvarubedömningen, en icke vinstdrivande ekonomisk förening som bedömer och tillhandahåller information om hållbarhetsbedömda varor.

I alla de byggprojekt som Tornbergets driver loggas de ingående byggmaterialen i en loggbok för projektet. Under 2023 tillkom markskötsel som ett av Tornbergets verksamhetsområden och beslut har därför fattats om att även mark- och anläggningsprojekt ska loggas i Byggvarubedömningen. Marksamordnare och marktekniker har fått en introduktion av verktyget och i avtalen med våra entreprenörer framgår våra krav för att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier.

Användning av Byggvarubedömningen kan, förutom fördelar för miljö och hälsa, innebära kostnadsbesparingar vid eventuell renovering i framtiden, eftersom vi känner till var de eventuella skadliga ämnena/produkterna är inbyggda.

Utfasning av farliga ämnen

Genom proaktivt arbete med produktval och utfasning av farliga ämnen skapas goda förutsättningar för ett cirkulärt materialflöde.

I Tornbergets Projekteringsanvisning Miljö framgår vilka miljömål Tornberget har och vilka miljökrav som ställs i våra projekt. För att främja en hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp ställs krav på materialhushållning, energihushållning och källsortering av allt restmaterial. Allt material som byggs in ska uppfylla kemikaliekraven och dokumenteras i en loggbok för projektet. Detta för att säkerställa god information om våra inbyggda material och för att underlätta framtida återbruk eller återvinning.

Vid rivning/renovering ska det genomföras en inventering av byggnaden för att se vad som kan återanvändas inom projektet eller lagerhållas för framtida behov. I våra bygg- och anläggningsprojekt ska entreprenören i samråd med oss undersöka om det finns begagnat material som uppfyller kraven.

Ett viktigt led för att skapa en hållbar miljö är att skapa resurseffektiva kretslopp. I Tornbergets plan för ökad cirkularitet finns tydliga mål och tillhörande aktiviteter för att nå ett ökat cirkulärt byggande och en mer cirkulär förvaltning. Under 2024 har bolaget genomfört en hel del aktiviteter för att öka återbruket och skapa en mer cirkulär materialhantering.

I samråd med Tornbergets upphandlingsstöd har texter tagits fram som främjar cirkulär materialhantering och som, där det är lämpligt, ska användas i upphandlingar av entreprenader och i ramavtal. Vi har även lagt in texter i relevanta kommande projekteringsanvisningar för att ytterligare möjliggöra cirkulära flöden.

Vid rivning av en byggnad ska en återbruksinventering utföras (Plan- och bygglag (2010:900) 10 kap. 6 §), men även vid ombyggnation kan det bli aktuellt. Rivning bör undvikas, men när det är nödvändigt bör vi se byggnaden som en materialbank med såväl ekonomiska som miljömässiga värden. Vi har därför under året upprättat en rutin för återbruksinventeringar, ytterligare ett sätt att systematisera och skapa möjligheter för återbruk.

För att uppmuntra till återbruk uppmärksammas goda exempel genom löpande intern information om det återbruksarbete som pågår inom bolaget.

Vi har även löpande under året haft samarbete med lokalförsörjningsenheten på Haninge kommun för att möjliggöra ytterligare återbruk av funktionella varor.

Vårt återbrukslager som inviges under 2023 har under året haft studiebesök från Huddinge kommun, Huddinge samhällsfastigheter och Huga Bostäder. Även Stockholmshem gjorde ett besök för att inspireras av Tornbergets arbete med återbruk.

I syfte att få erfarenhetsutbyte samt att bidra till att främja en marknad för regionalt återbruk av varor är Tornberget medlemmar i arbetsgruppen "återbruksmarknad" inom Klimatarena Stockholm.

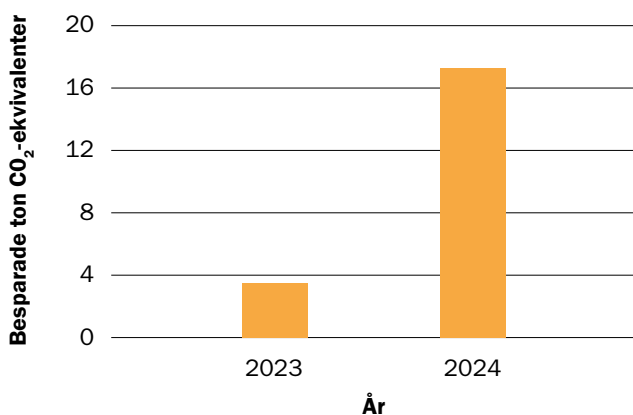
Tornberget är även medlem i CCBuild, Centrum för cirkulärt byggande. I och med det har bolaget tillgång till ett digitalt verktyg som underlättar inventering av det material som Tornberget lagerhåller för återanvändning. Vi använder verktyget inom mark och utemiljö, etablering, kök och storkök samt byggmaterial och varor. Under 2024 har vi även startat flera tillfälliga projekt vid rivning av byggnader där varor och material med återbrukspotential har inventerats.

Varor som har potential för återbruk har under 2024 kontinuerligt lagts in i CCBuild så att användaren snabbt kan få en överblick över vad som finns tillgängligt. I systemet framgår information så som antal, skick, mått, CO₂-besparing och ekonomiskt värde.

Den digitala tjänsten möjliggör bland annat en uppskattning av minskat koldioxidutsläpp som återbruk av produkten innebär. Vid årsskiftet utgjorde det som var inlagt i inventeringsverktyget en samlad potentiell minskning av koldioxidutsläpp på ca 94 ton CO₂e. Under året återbrukades 247 varor och därmed sparades ca 17,3 ton CO₂e mot om vi hade gjort nyinköp. Användning av återbrukade varor har ökat år 2024 mot föregående år, vilket också innebär ökade besparingar av CO₂e, se grafen nedan.

13

Återbruk - besparade ton CO₂-ekvivalenter

Grafen visar antal besparade ton CO₂-ekvivalenter till följd av återbruk

Avfall från byggverksamhet

En av Tornbergets betydande miljöaspekter är avfall från vår byggverksamhet. Utifrån tidigare kartläggning av avfallsmängder har vi under året kunnat ställa högre krav på hanteringen av avfall. För ett av våra större byggprojekt är målet att minst 70 viktprocent av det ofarliga byggavfallet sorteras för återanvändning eller återvinning och mängden byggavfall inte överstiger 40 kg/m² BTA, vilket motsvarar nivå Guld för indikatorn avfallshantering i Miljöbyggnad 4.0².

En stor del av avfallet från våra projekt består ofta av schakt- och rivningsmassor samtidigt som andra projekt kan vara i behov av massor. Tornberget har under året tagit fram en rutin i syfte att minska andelen köpta massor för att i stället öka användningen av projektgenererade massor. Tornberget vill samtidigt minska andelen massor som går till återvinningsanläggning. Vinsterna är bl.a. minskad miljö- och klimatpåverkan, då uppkomst av avfall kräver transport och användning av nya massor innebär ett resursuttag. Att återanvända massor på plats kan också innebära minskad påverkan på tredje person samt minskade kostnader i våra projekt. Denna rutin är ett första steg för Tornberget att följa Stockholms regionala masshanteringsstrategi, vilken Haninge kommun har ställt sig bakom.

Vid rivning av Hagaskolan Hus A, B och C kunde vi efter provtagning på rivningsmassor konstatera att en del kunde krossas och återanvändas som fyllnadsmassor på plats. Detta ledde till att ca 500 ton massor inte behövde transporteras bort till återvinningsanläggning samt att entreprenaden kunde minska sina inköp av massor med lika mycket. Det besparade oss utsläpp på ca 250 ton CO₂e samt 130 000 kr.

FOSSILFRIA RESOR OCH TRANSPORTER

Även resor och transporter har identifierats som en, för bolaget, betydande miljöaspekt. För att minska utsläppen av växthusgaser från transporter har Tornberget vidtagit flera åtgärder, varav några nämns nedan.

Målet är att kontinuerligt minska den körda sträckan med fossildriven bil för att till 2025 ha helt fossilfria transporter. Bolaget har därför bytt ut större delen av fordonsparken till eldrivna bilar och de bilar som är dieseldrivna tankas med förnybar diesel, varför utsläppen av CO₂e från körning i tjänsten med firmabilar minskat till 0,1 ton. Totalt genererar körning i tjänsten 8,0 ton CO₂e, se graf ”Utsläpp av växthusgaser från egna resor”.

För att minska utsläppen av växthusgaser från resor med egen bil i tjänsten har bolaget utrett olika alternativ till resor med egen fossilfri bil. Beslut togs föregående år om att i stället för personliga bilavtal³ leasa elbilar som kan nyttjas av personalen. Sedan slutet av 2024 har Tornberget leasingbilarna som nu kan användas av medarbetarna. Från 2025 används enbart bilar som drivs med fossilfritt bränsle för resor i tjänsten. Medarbetarna kan även nyttja kommunens fossilfria bilpool för resor i tjänsten.

² Miljöbyggnad är ett svenskt system för miljöcertifiering av byggnader.

³ Undantag finns för vissa tjänster, dock krav på fossilfria drivmedel.

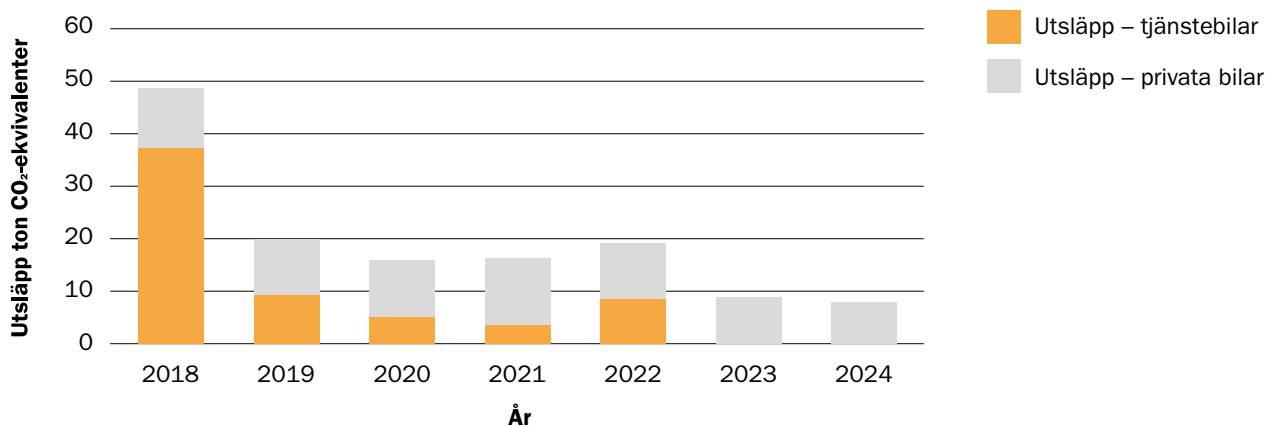
Målområde	Målvärde	Resultatindikator 2024
Fossilfria resor och transporter	Alla Tornbergets resor och transporter är fossilfria år 2025	Intern bilpool med elbilar finns på plats sedan december 2024.
Minskat resande i km med fossildriven bil i tjänsten	2024 i förhållande till 2022	0 km resande med fossildriven tjänstebil. Antalet körda km körda med egen bil har minskat med 13,8 % jfm 2023. Ej krav på fossilfri privatbil under 2024.

För att underlätta och främja användandet av kollektiva transportmedel i tjänsten finns ett antal SL-kort att låna för de anställda. Tornberget uppmuntrar även anställda att cykla i tjänsten. För att stimulera detta har Tornberget två elcyklar som kan användas vid arbetsresor.

Nedan är en tabell över totalt utsläpp av växthusgaser från eget resande de senaste åren.

15

Utsläpp av växthusgaser från egna resor

Grafen visar utsläpp av växthusgaser i CO₂ ekvivalenter från Tornbergets egna resor.

Då Tornberget till stora delar är en beställarorganisation är det viktigt att ställa tydliga krav vid upphandling. Tornberget integrerar hållbarhetsaspekterna i upphandlingsprocessen tillsammans med kvalitet, ekonomi och andra aspekter för att skapa goda och hållbara affärer via bland annat samarbete.

För att hitta en realistisk kravnivå på bland annat andelen fossilfria transporter har marknadsanalyser gjorts inför vissa upphandlingar.

Sociala förhållanden och personal

Tornbergets styrelse har beslutat om bolagets policy för social hållbarhet. Denna policy utgör grunden för Tornbergets arbete med att uppfylla interna och externa krav och att aktivt verka för mänskliga rättigheter, mångfald, jämställdhet, jämlikhet, icke diskriminering och social inkludering.

Tornbergets vision: ”Rum där människor trivs, utvecklas och mår bra” återspeglas i vår värdegrund. Vår värdegrund består bland annat av kärnvärden, där ett av dem är Allas lika värde. Det borgar för en medvetenhet och en vilja att behandla alla människor lika.

Tornberget agerar för Haninge kommuns arbetsgivarlöfte ”Tid för utveckling och rum för idéer”. Vi står för att vara en inkluderande kommun där personer oavsett bakgrund ges lika möjlighet att utvecklas. Mångfalden är en tillgång och vi ser människors lika värde, rättigheter och skyldigheter som självklara. Individens respekteras för sin person, sina tankar, känslor och val.

Utifrån målsättningen att verka för ett hållbart samhälle har Tornberget ett samarbete med kommunens arbetsmarknadscenter, vars syfte är att bereda plats för praktik och arbetsträning. Under året har vi erbjudit praktikplats.

Tornberget ställer krav på socialt ansvarstagande vid alla upphandlingar av lokalvård. Det handlar om goda anställningsvillkor samt att entreprenören ska bereda plats för personer som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Även detta år deltog Tornberget i satsningen ”Tillsammans för Haninge” (TFH) som är en unik samverkan mellan kommunen, fastighetsbolag och det lokala näringslivet. Syftet är att skapa framtidstro och stolthet för boende och besökare i varje stadsdel. Det ska även ge förutsättningar för att få fler i arbete genom att unga vuxna introduceras in i arbetslivet. Utöver detta är det även ett sätt att arbeta hållbart och långsiktigt med förebyggande insatser för att motverka nedskräpning, skadegörelse, hot och våld. Sommaren 2024 fick nästan 250 ungdomar feriepraktik genom Tillsammans för Haninge.

Tornberget har mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Målen har tagits fram tillsammans en arbetsgrupp bestående av medarbetare från varje avdelning och har sedan godkänts på ledningsnivå.

Dessa mål följs bland annat upp genom den årliga arbetsplatsundersökningen.

Målområde	Målvärde	Resultatindikator 2024
Anmälningar av kränkande särbehandling eller diskriminering	0 anmälningar	0 anmälningar
Arbets-skador och tillbud	Alla anmälda arbets-skador och tillbud utreds och följs upp	100 % av arbets-skador och tillbud har utretts och följts upp
Nyanställda går ett introduktionsprogram som tydliggör verksamhetens syfte, värdegrund, uppdrag och arbetsinnehåll	Samtliga nyanställda går ett introduktionsprogram	100 % av nyanställda har gått ett introduktionsprogram
Kunskap om hur man hanterar och förebygger hög arbetsbelastning på arbetsplatsen	Alla chefer och arbetsledare har kunskaper om hur man hanterar och förebygger hög arbetsbelastning på arbetsplatsen	Digitala utbildningar för alla chefer genomförda under 2024

Tornberget har ett samverkansavtal där den centrala samverkansgruppen behandlar övergripande arbetsmiljö-, arbetslivs- och organisationsfrågor. I samverkansgruppens ansvar ingår även att skapa förutsättningar för ett positivt arbetsklimat och en god arbetsmiljö, där den anställda har möjlighet att påverka sin situation. Vidare arbetar Tornberget för en god arbetsmiljö genom att varje avdelning har regelbundna arbetsplatsträffar (APT). Dessa APT-möten leds av medarbetarnas närmaste chef och arbetsmiljö är en stående punkt på agendan.

Kompetensförsörjning är en viktig del i vårt strategiska arbete. Vi arbetar med kompetensplanering, successionsplanering och gemensamma utbildningsinsatser med sikte på att ha rätt kompetenser på plats för framtiden.

För att minimera sjukfrånvaron arbetar vi med förebyggande arbete. Vi utbildar personalen i ergonomiska arbetssätt, gör löpande riskbedömningar av vår verksamhet och anpassar redskap och arbetssituationer för att minimera risk för skada och ohälsa. Personalen kan välja mellan en friskvårdstimme per vecka eller ett friskvårdsbidrag. Tillgång till gym finns också. Vi tillhandahåller subventionerad massage och under två friskvårdshalvdagar har vi promenat och haft gruppstärkande aktiviteter i naturen. Vartannat år erbjuder vi personalen en hälsokontroll. Vidare så har vi rökfri arbetstid. Som en del av vårt hälsofrämjande arbete har vi en trivselgrupp som ordnar olika aktiviteter för att bidra till allas trivsel och samhörighet.

En stor del av det uppdrag som bolaget har handlas upp och utförs av entreprenörer och konsulter. Vår största påverkan utifrån risken för allvarliga olycksfall finns därför utanför organisationen. Byggarbetsplatser är bland de mest olycksdrabbade i Sverige. För att bidra till en säker arbetsmiljö ställer Tornberget tydliga arbetsrättsliga krav i alla upphandlingar såväl vid entreprenadupphandlingar som vid städuppdrag. För alla de byggprojekt som utförs för bolagets räkning följs olycksfall och tillbud upp noggrant.

KULTURMÄTNING MEDARBETARE

Tornberget deltog 2024 i Great Place to Work. I denna ingår en kulturrevision och en enkät som skickas ut till medarbetarna. Tornberget blev certifierad som en bra arbetsplats under 2024 och höjde sitt resultat från föregående mätning till 76 (71 2022).

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Tornberget har en policy för social hållbarhet som även omfattar mänskliga rättigheter. Tornberget har under 2024 fortsatt arbetet med frågor som berör de mänskliga rättigheterna och människors grundläggande behov med hänsyn till bolagets verksamhetsområde. Detta arbete har gällt följande områden:

- Jämställdhet, jämlikhet och mångfald
- Barnrättsarbete
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Jämställdhet, jämlikhet och mångfald

Haninge kommuns "Rutin för arbete med aktiva åtgärder i enlighet med diskrimineringslagen" samt Tornbergets "Policy för social hållbarhet" har utgjort underlag för bolagets arbete med frågor rörande jämställdhet, jämlikhet och mångfald under året.

Tornberget har i samverkan med facken och med hjälp av en arbetsgrupp tagit fram aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja mångfald och inkludering på arbetsplatsen. De aktiva åtgärderna syftar till att förebygga diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

2024 deltog vi i Nyckeltalsinstitutets mätning av JÄMIX (jämställdhetsindex) för andra gången. I JÄMIX får man en branschjämförelse och ett index för bolaget. Vårt resultat ökade från 80 till 127 tack vare riktade insatser i våra aktiva åtgärder.

Barnrättsarbete

Tornberget har under 2024 fortsatt att delta i kommunens arbete med barnrättsfrågor och implementering av FN:s barnkonvention i Haninge kommun. Bolagets barnrättsarbete är en del i kommunens arbete, där förvaltningar och bolag arbetar för att uppfylla barns och ungas rättigheter. Haninge kommuns strategi för barns rättigheter har blivit formgiven och arbetet fortsätter för att strategin ska skapa ett effektivt samarbete i barnrättsfrågor mellan kommunens förvaltningar och bolag.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Arbetet med tillgänglighetsfrågor har fortsatt under året. Hänsyn har tagits till lagkrav avseende tillgänglighet, användbarhet och säkerhet vid såväl planering och projektering som vid genomförande av all om-, till- och nybyggnation. Tornberget arbetar löpande med tillgänglighetsfrågor i den dagliga förvaltningen av fastighetsbeståndet. Under 2024 har Tornberget fortsatt att delta i kommunens funktionshinderråd.

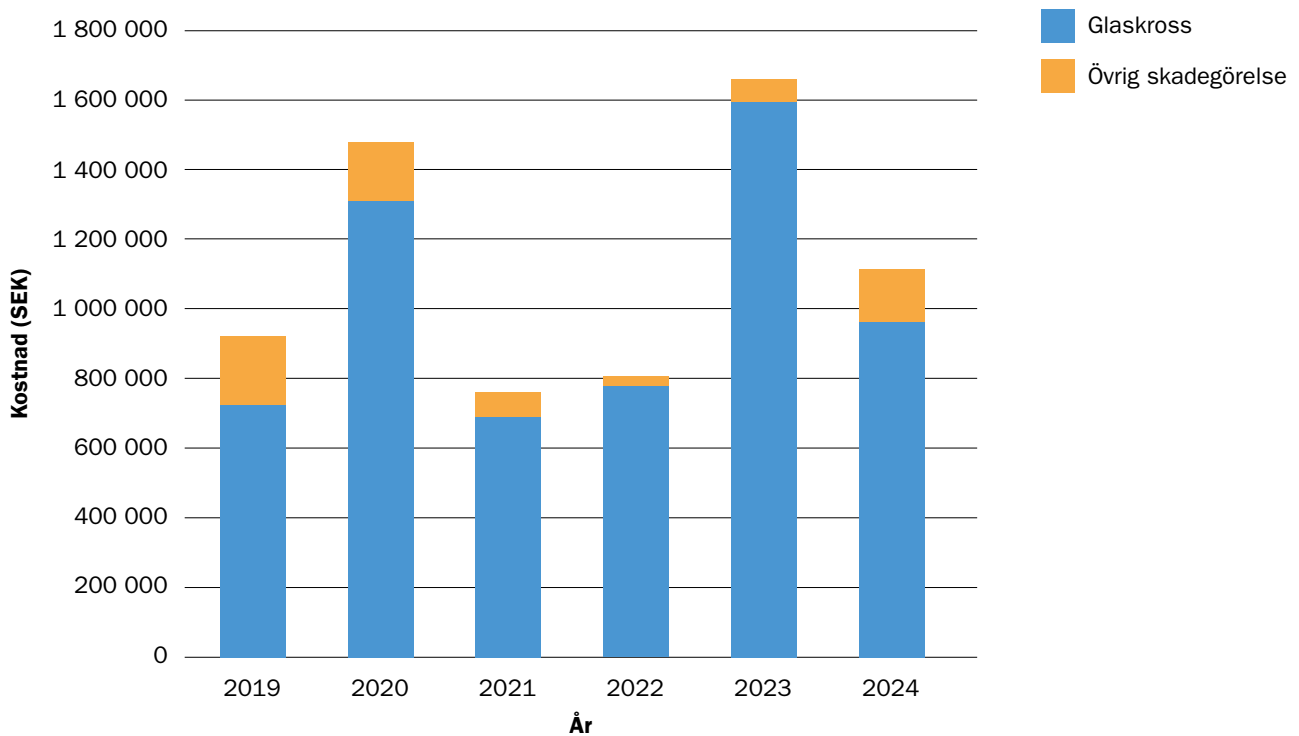
TRYGGHETSARBETE

Tornberget arbetar aktivt för att bidra till målet ”Trygga invånare”. Det görs bland annat genom att delta i kommunens olika trygghetsarbeten så som Tryggare Skola, Jordbro i samverkan, trygghetsvandringar samt kommunkoncernens forum EST (Effektiv samordning av trygghetsarbete). Modellen är ny för koncernen och Tornberget ser stora fördelar med att arbeta koncernövergripande med dessa viktiga frågor för att gemensamt kunna prioritera koncernens resurser på bästa sätt. Som exempel kan nämnas att kommunkoncernen nu arbetar i ett gemensamt system med flera rapportörer för att rapportera in tillbud runt om i kommunen och på det sättet ha större möjlighet att kunna tillsätta rätt resurser vid rätt tillfälle i rätt del av kommunen.

I vårt skadeförebyggande och trygghetsarbete har vi fortsatt under året även arbetat med åtgärder som att identifiera och eliminera ställen för tillhåll, bygga bort klättrvänliga delar, komplettera med fasadbelysning samt genomföra byggåtgärder som leder till minskade skadegörelsekostnader. Att skadegörelse bidrar till ytterligare skadegörelse är en viktig faktor som vi arbetar utifrån. Vi har under året fortsatt arbeta för att minimera detta genom utvecklade rutiner för snabb hantering, både internt och externt med våra kunder samt med våra leverantörer. En ren och välvårdad miljö påverkar den totala trivseln och tryggheten på skolorna positivt. Invändiga och utvändiga trygghetsskapande åtgärder har även genomförts på våra fastigheter så som att t.ex. förbättra gångvägar och byta ut låsanordningar på toaletter.

För att kunna följa upp det egna arbetet som direkt kopplar till trygghetsmålet har bolaget tagit fram en intern indikator; löpande kostnader för skadegörelse och glas-kross. I figuren nedan framgår kostnaden för skadegörelse de senaste åren.

Kostnad för skadegörelse

Kostnad för skadegörelse uppdelad på glaskross och övrig skadegörelse mellan åren 2019–2024.

20

En faktor som är viktig när det gäller kostnadsbilden för glaskross är fönsterrutornas storlek. För att minska kostnaden för glaskross föreskriver bolaget därför en maxstorlek på fönsterrutor i sina anvisningar. I de fall stora fönsterrutor krossats, får det stort genomslag i siffrorna vilket gör att siffrorna snabbt kan ändras.

ANTI-KORRUPTION

Allmänhetens förtroende är utgångspunkten för alla anställda i Haninge kommun. Allmänheten ska veta att anställda i Haninge kommun aldrig låter sig påverkas i sin tjänsteutövning av otillbörliga förmåner. Tornberget följer Haninge kommuns policy mot mutor samt Institutet mot mutors näringslivskod. Mot bakgrund av policyn har en plan för hantering av upptäckta mutor tagits fram. Den anger hur hanteringen ska gå till vid misstanke eller upptäckt muta eller oegentlighet. Såväl anställda som uppdragstagare på Tornberget omfattas av Haninge kommuns policy och den framtagna planen. Planen för att hantera och förebygga mutor och oegentligheter granskas årligen i samband med revision av verksamhetsledningssystemet. Konkrete åtgärder som görs är årligen återkommande information om vår policy till våra medarbetare, brev till leverantörer om vår nolltolerans mot mutor, kontroll av bisyssla och stickprovskontroll av fakturaunderlag. Dessutom ges information till nya leverantörer i samband med uppstartsmöten och alla anställda har anmälningsplikt vid jävssituation.

I processen för intern styrning och kontroll identifierar Tornberget olika riskområden som sedan följs upp i internkontrollplan eller verksamhetsplan. Mutor och oegentligheter är ett riskområde som styrelsen årligen beslutar om med medföljande kontrollpunkter eller verksamhetsplan. Inga mutförsök eller andra oegentligheter har kommit till känna.

Ekonomisk hållbarhet

I en kommunalt styrd verksamhet finns en rad mål och visioner angivna i olika styrdokument. De mest centrala resultatindikatorerna anges i ägardirektiv. Effektiv och serviceinriktad fastighetsförvaltning är en ledstjärna för verksamheten. Vartannat år genomförs en nöjd-kund-undersökning för att mäta hur väl vi svarar upp mot ägardirektivet. I årets mätning rankades Tornberget som nummer 1 av totalt 100 fastighetsorganisationer i Sverige som genomfört samma undersökning. Under året har arbete pågått för att bibehålla det fina resultatet till kommande år.

Som ett led i ett långsiktigt ekonomiskt hållbart byggande och förvaltande har Tornberget tillsammans med kommunen tagit fram en gemensam mall för livscykelkalkyler. Den ska användas som en del av beslutsunderlaget tidigt i investeringsprocessen för att styra mot hållbara ekonomiska beslut.

21

Tornberget arbetar aktivt för att skapa mer flexibla och generella lokaler, både vid ombyggnad av befintligt bestånd och vid nybyggnation. Detta för att minska behovet av ombyggnation eller nyproduktion. Tornberget bygger för att kunna möta behoven från flera olika typer av kommunala verksamheter och även för att kunna nyttjas av det privata näringslivet, föreningsverksamhet och medborgarna.

Under 2024 har ett arbete med att ta fram en kommunal standard för vissa typer av verksamhetslokaler påbörjats. En första version av en standard för särskilda boenden samt en för skollokaler har tagits fram. Detta har skett i nära samverkan med kommunen. Målet är att säkerställa god kvalitet men samtidigt effektivisera projektering, byggnation och förvaltning.

HUSHÅLLNING AV RESURSER

Ett viktigt led för att skapa en hållbar konsumtion är att minska resursförbrukningen och att skapa resurseffektiva kretslopp. Ett av målen för bolaget är att; Skapa förutsättningar för minskad resursförbrukning av energi, vatten och material. Flera olika aktiviteter har under året genomförts för att möjliggöra detta. Bland annat har en utredning av lämplig utrustning för separat mätning av energi och vatten genomförts samt även installation av framtagen mätutrustning har utförts för 40 st förvaltningsobjekt under 2024.

Bolagets arbete med att minska energiåtgången vid nyproduktion såväl som vid förvaltning har fortsatt och följer Tornbergets klimat- och energiplan. Mätning av energianvändning i de lokaler som bolaget äger och förvaltar visar att arbetet med att minska energiförbrukningen har haft effekt.

De genomförda åtgärderna leder tydligt till en mer långsiktigt hållbar ekonomi men och ofta även till direkta kostnadsbesparingar.

Den digitala tjänsten som Tornberget använder för att katalogisera material och varor för återbruk möjliggör en ekonomisk värdering av återbruk. Baserat på inlagda varor i systemet har Tornberget lagerfört varor till ett uppskattat ekonomiskt värde på ca 3,2 Mkr.

Under året har vi återbrukat såväl varor till våra fastigheter som rivningsmassor inom ett projekt. Ett bra exempel på återbruk av varor under 2024 var när en verksamhet tillfälligt flyttade från en skola till en annan. Då återbrukades framför allt storköksutrustning både från skolan de flyttade ifrån, ett rivningsprojekt, och från Tornbergets återbrukslager. Det besparade oss ca 200 000 kr och 1,8 ton CO₂e mot nyinköp.

Vid ett rivningsprojekt kunde vi efter provtagning på rivningsmassor konstatera att en del kunde krossas och återanvändas som fyllnadsmassor på plats. Detta ledde till att ca 500 ton massor inte behövde transporteras bort till återvinningsanläggning samt att entreprenaden kunde minska sina inköp av massor med lika mycket. Det besparade oss utsläpp på ca 250 ton CO₂e samt ca 130 000 Kr.

Ett annat projekt under året som visade sig framgångsrikt ur samtliga aspekter; ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet var då de sommararbetande ungdomarna från ”Tillsammans för Haninge” målade sopkärlskåp som sedan kunde återbrukas på flera objekt. Totalt återbrukades under året 12 st kärlskåp, vilket motsvarar ca 7,5 ton CO₂e. Nypris för de återbrukade kärlskåpen är drygt 500 000 Kr.

Att kunna återanvända utrustning och att ha tillgång till reservdelar innebär även andra fördelar, bland annat kan vi säkerställa god tillgång och kan därmed bibehålla en god servicenivå och förvaltning. Ur krisberedskapssynpunkt är det också fördelaktigt att ha nära tillgång till reservdelar och material. Utöver återbruk av varor har vi även återanvänt etableringsutrustning som t.ex. eget byggstängsel med tillbehör.

Förutom ekonomisk hållbarhet innebär återanvändning av material och utrustning ett effektivt nyttjande av jordens resurser och utgör en viktig del för ett resurseffektivt kretslopp.

SUND ARBETSMARKNAD

Samhällsbyggnadssektorn är med sina många och ofta komplexa projekt, som involverar stora summor pengar, en särskilt riskutsatt sektor för korruption enligt Institutet mot mutor. Tornberget strävar mot att bolagets byggarbetsplatser ska vara fria från oegentligheter och är därför med i föreningen Rättvist byggande. Föreningen jobbar för att sätta stopp för fusket och verka för sund konkurrens på lika villkor. Tornberget arbetar för att skapa rum där människor trivs, utvecklas och mår bra, i alla sammanhang där bolaget verkar. Därför är det viktigt att bidra till en sund entreprenadmarknad.

